

Utlåtande 2016:178 RIV (Dnr 106-711/2016)

Trygghetsåtgärder i skolan

Motion (2016:47) av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:47) av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) om trygghetsåtgärder i skolan anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) lyfter i en motion fram det ökade antalet anmälningar om hot och våld mot elever i Stockholms grundskolor och mot lärare. Mer än hälften av stadens åttondeklassare uppger att de inte har arbetsro, och motionärerna menar att bristen på trygghet och studiero därför är en av skolans största utmaningar. Samtidigt är lärarna alltmer utsatta för anmälningar och hot om anmälningar från elever och föräldrar, och i sin motion anger Lotta Edholm och Jan Jönsson att orsaken bakom detta allt oftare är att läraren försöker upprätthålla ordningen och skapa förutsättningar för lärande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Lärarförbundet Stockholm, Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret instämmer med motionärerna om att trygghet och studiero är en viktig förutsättning för resultat- och kunskapsutvecklingen för eleverna i Stockholms stads skolor och menar vidare att staden redan har de riktlinjer, stöd och funktioner som motionären föreslår.

Utbildningsnämnden anser att det stöd som redan finns till skolorna bör vara tillräckligt.

Mina synpunkter

Trygghet och studiero är en förutsättning för elevernas lärande och lärarnas undervisning. Skolan ska vara en trygg miljö för både barn och vuxna och präglas av respekt för varandra, inte bara i klassrummet utan även i andra utrymmen där man vistas under skoldagen. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Vi ser tydliga kopplingar mellan graden av studiero och såväl elevernas kunskapsresultat som personalens upplevelse av arbetsmiljön.

På varje skola ska det finnas ett elevhälsoteam, som leds av rektorn och innehar alla relevanta professioner. För att tidigt uppmärksamma varje barns eventuella behov av extra stöd krävs ett nära samarbete mellan föräldrar och skolans elevhälsoteam. Tidig upptäckt och åtgärder som kommer snabbt på plats är A och O.

Utbildningsnämnden tillhandahåller redan idag skoljuridiskt stöd för rektorerna, som uppfyller en liknande funktion som föreslagna trygghetsakuten. Utöver det finns möjligheten till kompetensutveckling och samordning mellan lärare och skolor för att byta erfarenheter och utveckla sitt arbete inom området trygghet och studiero. Elevråd och elevkårer utgör viktiga resurser.

Majoriteten har utöver detta gett extra anslag till skolorna för att kunna arbeta med kollegialt lärande kring värdegrund, normkritik och HBTQ-frågor.

I övrigt ber jag att få hänvisa till utbildningsnämndens svar.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:47) av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) om trygghetsåtgärder i skolan bifalls.
2. Därutöver anför följande.

Det är anmärkningsvärt att skolborgarrådet Olle Burell (S) i sitt svar till denna motion verkar så nöjd. Det räcker med att titta på de brukarundersökningar som staden gör årligen för att se att bristen på trygghet och studiero är en av skolans största utmaningar. Mer än hälften av stadens åttondeklassare uppger att de inte har arbetsro i klassrummet. Inte på någon annan fråga i brukarundersökningarna är resultaten så låga. De riktlinjer och ordningsregler som redan finns verkar inte räcka till för att uppnå trygghet och studiero.

Det är avgörande för skolornas resultatutveckling att förbättringar sker snarast gällande tryggheten och studieron på stadens skolor. Att inte Socialdemokraterna delar denna uppfattning är mycket märkligt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:47) av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) om trygghetsåtgärder i skolan anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 9 november 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Olle Burell

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning

till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Jonas Naddebo (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) lyfter i en motion fram det ökade antalet anmälningar om hot och våld mot elever i Stockholms grundskolor och mot lärare. Mer än hälften av stadens åttondeklassare uppger att de inte har arbetsro, och motionärerna menar att bristen på trygghet och studiero därför är en av skolans största utmaningar. Samtidigt är lärarna alltmer utsatta för anmälningar och hot om anmälningar från elever och föräldrar, och i sin motion anger Lotta Edholm och Jan Jönsson att orsaken bakom detta allt oftare är att läraren försöker upprätthålla ordningen och skapa förutsättningar för lärande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Lärarförbundet Stockholm, Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer med motionärerna om att trygghet och studiero är en viktig förutsättning för resultat- och kunskapsutvecklingen för eleverna i Stockholms stads skolor.

Kontoret anser också att samverkan och dialog med föräldrarna är av central betydelse för att förbättra utvecklingen i skolan, och det är ett prioriterat fokusområde i Stockholms stads arbete med den sociala hållbarheten och en likvärdig skola för alla.

Stadsledningskontoret menar också att det ska finnas tydliga, centrala riktlinjer för vad som är tillåtet och möjligt inom ramen för skolans verksamhet vad gäller förebyggande åtgärder, konsekvenser osv. Sådant stödmaterial och riktlinjer finns i Stockholms stad idag och kommer att vidareutvecklas under hösten 2016. Kontoret menar samtidigt att det främst är skolornas egna, inre arbete som påverkar elevernas upplevda känsla av trygghet och studiero och att utbildningsnämndens främsta uppgift är att ge förutsättningar och stöd för ett sådant arbete. Detta tillhandahålls också i form av bland annat utbildningar för rektorer och skollädares, men även som skoljuridiskt stöd i anmälningsärenden, ärenden som rör disciplinära åtgärder och annan

myndighetsutövning för rektorer och skolledningar, vilket fungerar som den ”trygghetsakut” som motionärerna föreslår. Det ges också stöd till ett omfattande arbete inom skolorna för att främja likabehandling och motverka diskriminering och trakasserier med mera.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2016 att överlåta förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av John Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD) som hänvisade till reservationen gemensamt från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 maj 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Att en trygg och inspirerande arbetsmiljö är viktig för elevers och skolpersonals prestationer är ställt utom allt tvivel och därför arbetar förvaltningen kontinuerligt med olika insatser för att säkerställa att skolorna har de bästa förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Staden har idag ett antal instrument för att mäta hur skolpersonal och elever upplever sin arbetsmiljö i skolan. Dessa instrument mäter sinsemellan olika saker, men kan sammantaget ge en lägesbild.

Analys av befintlig statistik

I RISK, stadens incidentrapporteringsverktyg, anmäls olika typer av oönskade incidenter på skolan. Hot och våld är en av kategorierna och anmälan kan avse hot och våld mot såväl personal som mot elever. Syftet med RISK är att staden ska kunna kartlägga och genomföra riktade insatser på de områden som identifieras. Antalet anmälningar i RISK om hot och våld har successivt ökat i takt med att informationsinsatserna om just vikten av att anmäla i RISK har intensifierats. Förvaltningen avser att under hösten genomföra en analys av statistiken i RISK, tillsammans med medarbetar- och brukarundersökningar, anmälningsstatistik, Stockholmsenkäten och beslut från regelbunden tillsyn, i syfte att kartlägga var stödbehov finns och prioritera resurser utifrån resultatet.

Stöd från utbildningsförvaltningen

I förvaltningens webbplats Pedagog Stockholm finns styr- och stödmaterial samlat under rubriken ”Trygghet och studiero”. Där finns nationella styrdokument

samlade liksom stödmaterial framtagna av utbildningsförvaltningen. Bland dessa kan nämnas ”Hot och våld i skolan”¹ samt ”Väpnat våld i skolan – hur skolor kan agera om det händer”². Här finns också riktlinjer för hantering av elevers frånvaro, arbete med elevhälsa, skyddade personuppgifter samt för samverkan med socialtjänsten. Förvaltningen avser också att uppdatera materialet ”Trygghet och studiero – riktlinjer för arbetet i Stockholms stads skolor” under hösten.

Grundskole- och gymnasieavdelningen tillhandahåller skoljuridiskt stöd för rektorer och skolledningar i såväl anmälningsärenden som i ärenden som rör disciplinära åtgärder och annan myndighetsutövning. Detta fungerar som den föreslagna trygghetsakuten. Skolledningar och andra nyckelpersoner erbjuds kurser i skoljuridik där en av tre moduler ägnas åt trygghet och studiero. Den skoljuridiska funktionen och grund- och gymnasiecheferna har regelbundna avstämningar om läget i respektive område. På så sätt fångas signaler upp om eventuellt behov av riktat stöd till skolenheter.

Stadens skolor gör, med stöd av central förvaltning, ett omfattande arbete varje år med att främja likabehandling och kartlägga och motverka diskriminering och trakasserier. Utöver det ordinarie arbetet tillkommer dessutom ett extra anslag för arbete kring värdegrund, normkritik och HBTQ-frågor som möjliggör föreläsningar och utbildningar på skolorna.

Grundskoleavdelningen tillhandahåller en checklista inför den årliga resultatdialogen. Syftet med checklistan är att säkerställa att de planer och riktlinjer som måste upprättas varje läsår finns aktuella på skolan. Bland dessa återfinns skolans ordningsregler.

Kommunikation med vårdnadshavare

Samverkan mellan skolan och vårdnadshavarna är ett viktigt fundament i såväl skollag som läroplan och skolans kommunikation med vårdnadshavare är reglerad i flera författningar. I skollagen ställs krav på kommunikation med vårdnadshavare och föräldrar runt såväl elevens kunskapsutveckling som i fall av disciplinära åtgärder och annan myndighetsutövning. Även förvaltningslagen formulerar parternas rätt till insyn och information i ärenden som rör dem. Grundskoleavdelningen har i sina skoljuridiska kurser ägnat en modul åt skolan och vårdnadshavarna där deltagarna informeras om gällande rätt och har möjlighet att diskutera olika scenarion och dilemman. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att utveckla formerna för kommunikation med vårdnadshavare. Ett exempel är det sms som direkt går ut till vårdnadshavare om en elev har ogiltig frånvaro.

Kommunikationsenheten som ansvarar för nyhetsbrevet Fredag! tar fram ett särskilt nyhetsbrev med fokus Skolstart mot slutet av sommaren. Där publiceras en checklista som förtydligar vilken information skolorna förväntas ge föräldrar i

¹ ”Hot och våld i skolan” (2014), Stockholms stad

² ”Väpnat våld i skolan – hur skolor kan agera om det händer” (2014), Skolverket, <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3284>

samband med terminsstarten. Nyhetsbrevet med tema Skolstart innehåller länkar till stödmaterial om värdegrundsarbete på Pedagog Stockholm, stadens riktlinjer för trygghet och studiero, anvisningar för frånvaro- och sjukanmälan, ledighetsansökan samt goda exempel på förväntansdokument som kan vara skolorna behjälpliga i samverkansarbetet med föräldrar. Information riktas till rektorer för såväl grundskolorna som gymnasieskolorna.

Förvaltningen anser att detta stöd bör vara tillräckligt.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L) enligt följande.

att tillstyrka motionen.

att därutöver anför följande:

Det räcker med att titta på de brukarundersökningar som staden gör årligen för att se att bristen på trygghet och studiero är en av skolans största utmaningar. Mer än hälften av stadens åttondeklassare uppger att de inte har arbetsro i klassrummet. Inte på någon annan fråga i brukarundersökningarna är resultaten så låga. De riktlinjer och ordningsregler som redan finns verkar inte räcka till för att uppnå trygghet och studiero. Det är avgörande för skolornas resultatutveckling att förbättringar sker snarast gällande tryggheten och studieron på stadens skolor och förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna åtgärderna. Motionen bör därför tillstyrkas.